



WELCOME TO
KARABAKH

Qələbə Azərbaycanın yeni inkişaf mərhələsinin başlanğıcı oldu

2020-ci il sentyabrın 27-də aks-hücum əməliyyatına başlayan Azərbaycan Vətən müharibəsində ərazi bütövlüyünü təmin etdi, beynəlxalq təşkilatların qərarlarına məhəl qoymayan, hüquq normalarını, BMT-nin dörd qətnaməsini kobud şəkildə pozan Ermənistan tərəfindən 30 il ərzində işğal altında saxlanılan torpaqlarını geri alaraq düşmən üzərində qələbə qazandı. Ali Baş Komandan İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə rəşadətli ordumuz 44 gün ərzində işğal altında olan 300-dən artıq yaşayış məntəqəsini, strateji yüksəklikləri, Cəbrayıl, Füzuli, Zəngilan, Qubadlı şəhərlərini, Suqovuşan, Hadrut qəsəbələrini, Murovdağ silsiləsini, Xoca-

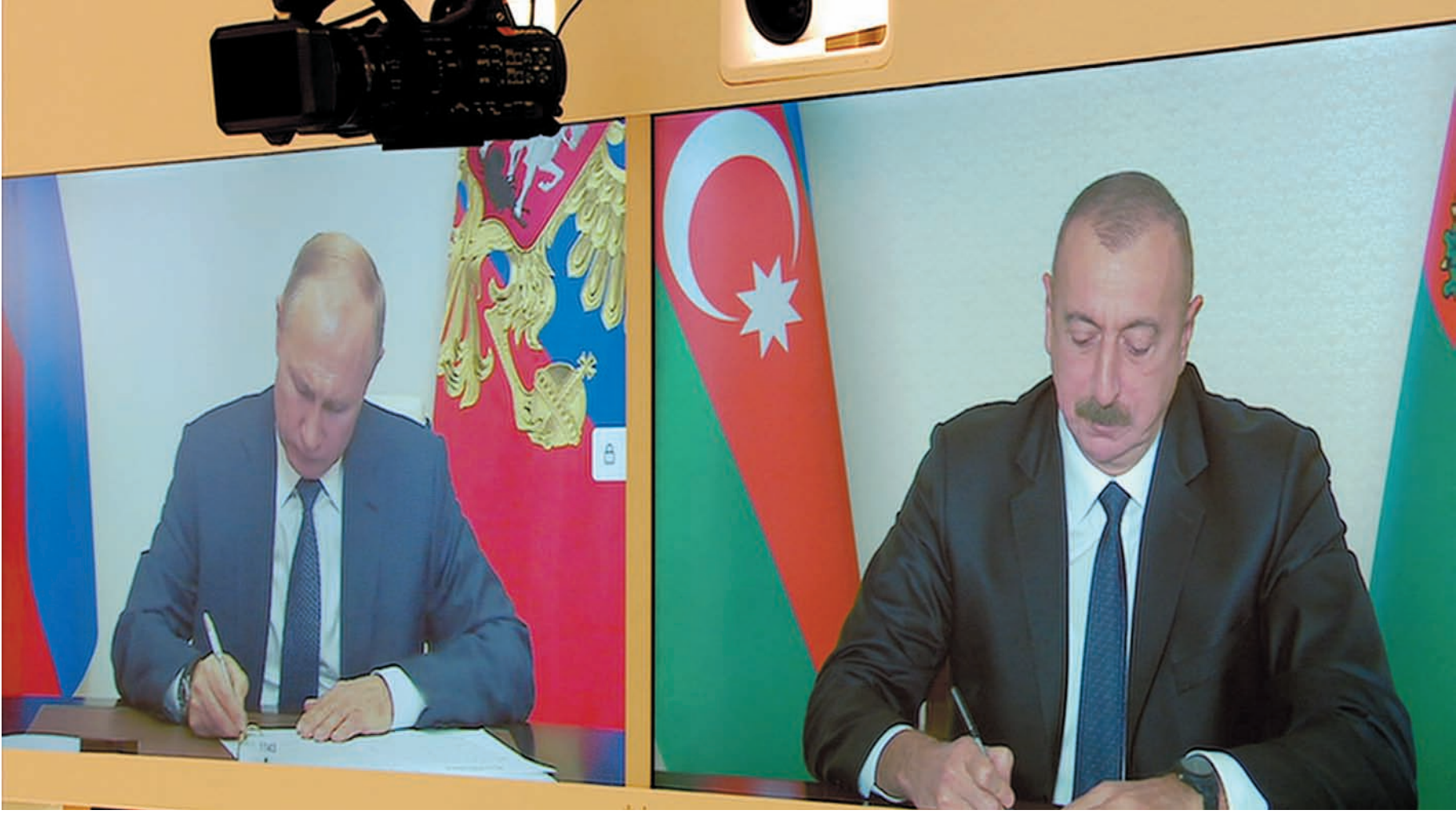
vənd, Laçın, Kəlbəcər rayonlarının bir hissəsini işğaldan azad etdi. Noyabrın 8-də qədim Şuşanın azad edilməsi möhtəşəm Zəfər salnaməmizin şanlı səhifəsi oldu. Ölkə başçımız İlham Əliyev, Rusiya Federasiyasının Prezidenti Vladimir Putin və Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyanın noyabrın 9-dan 10-na keçən gecə imzaladıqları üçtərəfli Bəyanatla Ağdam, Kəlbəcər və Laçın rayonları bir güllə atılmadan düşməndən geri alındı. İşğalçı ölkənin kapitulyasiya aktı imzalamaqdan başqa yolu qalmadı. Həmin tarixdən etibarən hərbi əməliyyatlar dayandırıldı. Azərbaycan xalqı misilsiz cəsarətlə, qəhrəmanlıqla İkinci Qarabağ müharibəsini Zəfərlə başa vurdu.

Müharibədən sonra regionda yeni vəziyyət, yeni reallıqlar yaranıb. Sülh, təhlükəsizlik, qarşılıqlı anlaşma, etibarlı tərəfdaşlıq münasibətlərinin qurulması bu reallıqların qəbul olunmasını zərurətə çevirib.

Azərbaycanla Ermənistan arasında sülhün və təhlükəsizliyin bünövrəsi salınan, regionda kommunikasiyaların açılmasını təmin edən, region dövlətləri ilə əməkdaşlığı təşviq edən üçtərəfli Bəyanat ölkələr qarşısında bir sıra öhdəliklər qoyur. Bölgədə yeni əməkdaş-

lığın qurulması və Zəngəzur dəhlizinin açılması başda olmaqla bir çox layihələrin reallaşması isə Azərbaycan ilə Ermənistan arasında sərhədlərin delimitasiyası və demarkasiyasının həyata keçirilməsindən asılıdır.

(davamı 2-ci səhifədə)



Qələbə Azərbaycanın yeni inkişaf mərhələsinin başlanğıcı oldu

(əvvəli 1-ci səhifədə)

Bu baxımdan, Azərbaycan və Ermənistan öz ümumi sərhədlərini müəyyən etməli və bununla bağlı razılığa gəlməli, sərhədlərin delimitasiyası başa çatdıqdan sonra isə dövlət sərhədinin keçdiyi ərazilərin sərhəd nişanları ilə işarələnməsi - demarkasiyası həyata keçirilməlidir.

Zəngəzur dəhlizi layihəsinin əldə olunmuş razılışmalar əsasında həyata keçirilməsi Ermənistan üçün də önəmli əhəmiyyət daşıyır. Belə ki, üçtərəfli Bəyanatdan irəli gələn öhdəliklərə əməl edəcəyi təqdirdə Ermənistanın region dövlətləri arasında iqtisadi inkişafı genişləndirəcək. Beləliklə, qonşularına qarşı qanunsuz və əsassız ərazi iddiaları yürütməkdənsə, Ermənistanın regional əməkdaşlıq çərçivəsində addımlar atması bu ölkənin özü üçün daha vacibdir. Çünki Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev Ermənistan razılıq verməyə də, bu dəhlizin açılacağını hələ müharibənin bitdiyi ilk günlərdən qətiyyətlə bildirmişdir. Postmüharibə dövrünün ilkin mərhələlərində Ermənistanda Zəngəzur dəhlizinin açılmasına kəskin etiraz edən revanşist qüvvələrin səylərinə baxmayaraq, bir müddət sonra bu dəhlizin onların özü üçün nə qədər əhəmiyyətli və vacib olduğunu anladılar. Belə ki, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev, Avropa Şurasının sədri Şarl Mişel, Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyanın iştirakı ilə 2021-ci ilin dekabrında Brüsseldə keçirilən görüşdə Ermənistan Zəngəzur dəhlizində demiryol xəttinin açılmasına razılığını verdi. Ermənistanın bu qərarı barəsində ilk olaraq Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev NATO-nun baş katibi Yens Stoltenberqlə birlikdə keçirilən mətbuat konfransında bildirdi və qeyd etdi ki, Zəngəzur dəhlizindən keçən demiryol xəttinin açılışı artıq razılışdırılıb və avtomobil yolunun inşası üçün dialoqlar aparılır. Ermənistanın baş naziri də öz çıxışlarında Ermənistanın Zəngilandan Naxçıvana demiryol xəttinin açılışına razılıq verdiyini təsdiq etdi.

Müharibənin nəticələrinin aradan qaldırılması və kommunikasiyaların bərpası, münaqişə və müharibə səhifəsinin bağlanması, hər hansı bir hərbi qarşıdurma riskinin minimuma endirilməsi və ya aradan qaldırılması üçün

ölkəmiz maksimum konstruktivlik nümayiş etdirərək qəbul edilmiş üçtərəfli Bəyanatın praktiki olaraq bütün bəndlərini yerinə yetirmiş və dəfələrlə Ermənistanla delimitasiya ilə bağlı danışıqlara hazır olduğunu bildirmişdir. Lakin Azərbaycanın sülh razılaşmasına başlamağa hazır olduğu haqqında bəyanatlarına heç bir reaksiya verməyən Ermənistan, eyni zamanda Azərbaycanla sərhədinin delimitasiyası məsələsinə də ciddi yanaşmayıb. İkinci Qarabağ müharibəsi bitdikdən sonra Azərbaycan və Ermənistan rəhbərliyi sərhədlərin delimitasiyası və demarkasiyası haqqında danışıqlar da, bu yöndə hələ irəliləyiş əldə edilməyib.

Ötən il noyabrın 26-da Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev, Rusiya Federasiyasının Prezidenti Vladimir Putin və Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyan Soçi şəhərində görüş zamanı 2020-ci il 9 noyabr, eyni zamanda 2021-ci il 11 yanvar tarixli bəyanatların yerinə yetirilməsinin gedişini müzakirə etmiş, bəyanatların bütün müddələrinin həyata keçməsinə tərəfdar olduqlarını bildirmiş və bu istiqamətdə birgə səyləri fəallaşdırmaq üçün razılığa gəlmişlər. Onlar Azərbaycan-Ermənistan sərhədində sülhün və təhlükəsizliyin bərqərar olunması, hər iki ölkənin dövlət sərhədinin delimitasiyası və Rusiya Federasiyasının məsləhət yardımı ilə sərhədlərin demarkasiyası üzrə ikitərəfli Komissiya yaradılması barədə müzakirə aparmışlar. Soçidə keçirilən üçtərəfli görüşdə Rusiya Prezidenti Vladimir Putin son bir ildə irimiyasılı döyüş əməliyyatlarının baş vermədiyini, monitorinq qrupunun fəaliyyətə başladığını, bölgədə insanların dinc yaşaması üçün təhlükəsiz şəraitin yaradıldığını yüksək qiymətləndirərək demişdir: "Ermənistan, Azərbaycan və Rusiya hökumətlərinin Baş nazirlərinin müavinləri səviyyəsində üçtərəfli Komissiya yaradılıb. Mənim həmkarlarım işin necə getməsi barədə məruzə etdilər. Asan deyil. Lakin buna baxmayaraq, bu iş irəliləmə vəziyyətindədir və elə düşünməyə əsas var ki, yaxın vaxtlarda biz nəqliyyat kommunikasiyalarının işə salınması üzrə müvafiq qrupun işini nəinki təsdiqləyəcək, həm də hamı üçün uyğun zəruri təd-

birlər görəcəyik".

Rusiya Prezidenti Vladimir Putin gələcəkdə regionda normal həyatın təmin olunmasının vacibliyini qeyd etmiş və bu baxımdan yaxın zamanlarda nəqliyyat kommunikasiyalarının işə salınması üçün zəruri tədbirlərin görülməyini bildirərək demişdir ki, nəinki Azərbaycan, Ermənistan, Rusiya və eləcə də böyük əmtəə dövriyyəsinə malik olan bütün qonşu ölkələr sərhədlərin tanınmasında maraqlıdırlar. Rusiya Federasiyasının Prezidenti yaxın vaxtlarda sərhədlərin delimitasiyası və demarkasiyası işlərinin nizama salınması barədə razılığa gəlməyini qeyd etmiş və Sovet İttifaqı dövründə sərhədlərin dəqiq müəyyənləşdirilməməsinin bu məsələnin həllini çətinləşdirməsinə baxmayaraq, bunu etməyə imkanların olduğunu bildirmişdir.

Qarabağ bölgəsində azərbaycanlı və erməni xalqının dinc yaşayışını prioritet hesab edən Azərbaycan hökuməti beynəlxalq səviyyədə tanınmış sərhədləri daxilində öz ərazi bütövlüyünü bərpa etmək niyyətindədir.

Delimitasiya prosesinə hazır olan və münaqişəyə son qoymağın, ölkələrin sərhədlərini tanımağın, ərazi bütövlüyünə hörmətlə yanaşmağın vacibliyini vurğulayan Prezident İlham Əliyev bildirmişdir ki, Azərbaycan tərəfindən üçtərəfli Bəyanatın bütün bəndlərinin yerinə yetirilməsinə, kommunikasiyaların bərpa olunmasına maksimum səy göstərilməsinə baxmayaraq, bu məsələ öz həllini tapmamış, Azərbaycan dəfələrlə bu prosese hazır olduğunu bəyan etsə də, Ermənistan ilə Azərbaycan arasında sərhədlər hələ də tanınmamışdır. Azərbaycanın qarşıdurma son qoymaq, yenidən qonşu kimi yaşamaq üçün sülh müqaviləsi üzərində işə başlamaq təklifinə əvvəllər heç bir reaksiya verməyən Ermənistan son vaxtlar bu barədə müsbət fikirlər eşidilir. Belə ki, Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyan Soçidə keçirilən üçtərəfli görüşdə demişdir: "Mən də dəfələrlə elan etmişəm ki, Ermənistan sərhədlərin demarkasiyası və delimitasiyası prosesinə başlamağa hazırdır. Bütün nəqliyyat və iqtisadi kommunikasiyaların açılması, blokadadan çıxarılması

mövzusu da bizim üçün çox vacibdir. Biz bu məsələlərin həll edilməsində həqiqətən maraqlıyıq. Ümid edirəm ki, bu gün biz bütün bu məsələləri müzakirə edəcəyik... Əsas odur ki, bu gün biz regionda, Cənubi Qafqazda vəziyyətin sabitləşməsinə dair konkret və ya mümkün qədər konkret qərarlara gələ bilək. Buna görə bizim məsuliyyətimiz, sülh, sabitlik və insanların təhlükəsizliyidir".

Soçi görüşündən az müddət sonra - ötən il dekabrın 15-də Belçika Krallığının paytaxtı Brüsseldə Avropa İttifaqının Şərq Tərəfdaşlığının VI Sammitində çıxış edən ölkə başçımız Avropa İttifaqı Şurasının Prezidenti Şarl Mişel ilə Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyanla 5 saata yaxın davam edən müzakirələrin əvvəlki görüşlərdən fərqli olaraq bu dəfə konstruktiv şəraitdə keçdiyini qeyd etmiş, danışıqların çox praktiki olduğunu və burada Ermənistanla Azərbaycan arasında münasibətlərin normallaşması, sərhədlərin delimitasiyası və demarkasiyası, nəqliyyat infrastrukturunun, xüsusilə də dəmir yolu xəttinin çəkilməsi kimi məsələlərin müzakirə olduğunu diqqətə çatdırmışdır.

Bu bir reallıqdır ki, müharibə bitdikdən sonra sülh müqaviləsi bağlanılır və tərəflər arasında sərhədlər dəqiqləşdirilir. Bunu tarix də, zaman da, dünya təcrübəsi də göstərib. 44 günlük Vətən müharibəsinin başa çatması da sərhədlərin tanınmasını şərtləndirir. Müharibənin bitdiyi ilk günlərdən Azərbaycan Prezidenti bölgədə sülhün möhkəmləndirilməsi üçün, sülh müqaviləsinin imzalanması və sərhədlərin dəqiqləşdirilməsi istiqamətində mühüm təklif və təşəbbüslərlə çıxış edərək sərhədlərin delimitasiyası və demarkasiyasının, kommunikasiyanın açılmasının vacibliyini, qaçılmaz olduğunu bildirmişdir.

Artıq Ermənistanda da istənilən halda delimitasiya və demarkasiya prosesinin həyata keçirilməsinin vacibliyini anlayıblar. Anlayıblar ki, vaxtilə işğal etdikləri ərazilər onların həyata keçirə bilmədikləri arzularıdır. Sadəcə, onlar reallığı qəbul etməli və qonşu dövlətin sərhədinə, ərazi bütövlüyünə hörmətlə yanaşmalıdırlar.

Mehparə ƏLİYEV,
"Respublika".